

کودک و رسانه - جلسه ی ۱

جلسه ی مادران - دبستان رهپویان هدایت - ۱۳۹۴/۱/۲۸

روش تربیت الگویی، یکی از روش های فراگیر و بسیار مؤثر در تربیت است. فراگیر بودن آن بدان جهت است که در کلیه ی امور و مراحل زندگی کاربرد دارد و از آن جا که محتوای تربیت را به صورت عینی و عملی ارائه می دهد، در انتقال مفاهیم و آموزش برنامه های تربیتی بسیار مؤثر است. تقلید یکی از فرایندهای روانی است که پایه و اساس بسیاری از یادگیری های انسان به شمار می رود. گرایش به تقلید به قدری در انسان رایج است که برخی از روان شناسان آن را غریزه دانسته اند.^۱ در مقابل، برخی از روان شناسان اجتماعی مانند مک دوگال و اتو کلاین برگ با غریزه بودن آن مخالفند؛ زیرا به گفته آنان، هیچ گونه رفتاری که جز از طریق تقلید تبیین پذیر نباشد، وجود ندارد.^۲ از سویی، پاره ای از روان شناسان، تقلید را نوعی همانند سازی و انطباق با محیط دانسته اند؛ آن ها معتقدند که کودکان با تقلید از نگرش ها و ویژگی های رفتاری والدین، احساس می کنند که قدری از قدرت و کفایت آن ها را به دست آورده اند و از این رو، خود را با آنان منطبق می سازند. البته این نظر هم به طور مطلق نمی تواند قابل قبول باشد زیرا همه ی کودکان با تمام ویژگی های والدین خود همانندسازی نمی کنند، بلکه به نظر برخی از روان شناسان، همانند سازی نوعی یادگیری است و کودکان تنها آن دسته از رفتارهای والدین را مورد تقلید قرار می دهند که به خاطر انجام آن پاداش دریافت کنند.^۳

۱- اتو کلاین برگ، روان شناسی اجتماعی، ترجمه علی محمد کاردان، ج ۲، ص ۴۹۴

۲- همان

۳- ال ریتا اتکینسون و همکاران، زمینه روان شناسی، ترجمه محمدتقی براهنی و همکاران، ج ۱، ص ۱۵۸.

بخش اول :

نکته هائی پیرامون انرژی های هم سو :

۱. بچه ها هم والدین خود را دوست دارند و هم مربیان و مدرسه ی خود را، پس تلاش برای انتخاب یکی،

آنها را دچار التهاب درونی و تعارض می کند.

• وقتی مجادله ای لفظی میان یک پدر و مادر در جریان است، به چهره ی فرزند شان بنگرید؛ آثار

اضطراب را در چهره اش خواهید دید !

۲. توجه به یک اصل مهم : اختلاف دیدگاههای بین افراد محبوب فرزند (پدر، مادر، مربیان مدرسه) را

هیچگاه در مقابل بچه ها مطرح نسازید.

• سوال : آیا این اصل شامل مسائل اصلی و بنیادی است یا شامل موارد جزئی هم می شود ؟

۳. راه حل برای اختلاف دیدگاهها :

• شرکت در برنامه ها و هم اندیشی های عمومی

• گفتگوهای اختصاصی

• رجوع به مشاوره آگاه، در مواردی که اختلاف نظر ها همچنان باقی است

بخش دوم :

گزاره هائی پیرامون رسانه ها :

رسانه ها در جهان امروز نه تنها وسیله ی انتقال واقعیت ها بلکه خود سازنده ی واقعیت اند !

گزاره هائی پیرامون تعامل کودکان و رسانه ها :

گزاره هائی پیرامون خانواده :

رویکردهای مختلف برخورد با رسانه های تصویری در جامعه ی ما :

۱. حذف کامل همراه با رفتار های آسیب رسان

۲. حذف کامل همراه با تلاش برای جایگزین سازی

۳. آزادی کامل با استدلال های ضعیف

۴. آزادی کامل با استدلالهای ظاهرا علمی

۵. مدیریت با رویکرد باز

۶. مدیریت با رویکرد بسته

پیش فرضهای و پیش بینی های ما در مواجهه با هر کدام از شخصیت های زیر چگونه است ؟

۱. پدر که وقتی از محل کار خود به خانه می رسد ، اول تلویزیون را روشن می کند و تقریبا تا پایان شب به

شکلی انتخاب نشده ، در کنار تلویزیون است .

۲. پدری که ورودش به خانه همراه با برنامه هائی برای خانواده است و به نوعی نقش متور محرکه ی خانواده است . متناسب با برنامه های تحصیلی بچه ها ، فضای شاداب و متنوعی را شکل می دهد و استفاده ی اعضای خانواده از تلویزیون وابسته ی به نیاز های حقیقی آنهاست .

۳. پدری که به جهت مشغله های کاری و شخصی حضور بسیار کم رنگی دارد و گاهی سعی می کند با تزریق هزینه های بی حساب، خود را مطرح کند و اتفاقا یکی از بخشهائی که او می تواند هزینه کند و علاقه اش را به فرزندانش نشان دهد تهیه ی امکانات مختلف رسانه ای است.

۴. پدری مهربان که به خاطر قرار گرفتن در مقابل سختگیری های مادر ، چهره ی نسبتا محبوبی به نظر می رسد و اگر باشد، بچه ها سعی می کنند با او باشند . او احتمالا در مقابل برنامه های مادر برای استفاده از تلویزیون غیر همراه است و گاهی به خاطر برخی اتفاقات مثل داشتن جلسه ای در مدرسه همراهی نسبی ای را بروز می دهد.

۵. پدر سختگیری که همه در زمان عدم حضور او احساس آرامش می کنند و اگر او نباشد افراد خانه می توانند با آرامش از برنامه های مختلف رسانه ای استفاده کنند .

۶. پدری که به جهت ملاحظات تربیتی یا خانوادگی مثل پیشگیری از بروز تنش با همسر ، برای اتاق استراحت خود تلویزیونی تهیه کرده است و از مادر می خواهد که هرچه اقدام به نظرش می رسد بر روی تلویزیون عمومی خانه پیاده کند !

۷. پدری که با مادر سهل گیر خانواده برای عدم درگیری با فرزندان توافق دارند و با احساس ایجاد فضای باز در خانه از خاطرات گذشته ی خود در تعامل بچه های قدیم با پدرانشان یاد می کنند و سخت گیری های نا آگاهانه ی عده ای را بهانه ی ریشخند به دفتهای تربیتی می کنند .

۸. پدر و مادری که همه ی نظام خانوادگی شان بر اساس ایام امتحانات بچه ها و رشد تحصیلی ایشان تنظیم می شود ، بنا براین آزادی ها و محدودیتهای و حتی مهربانی ها و تلخی های محیط خانواده وابسته به کارنامه ی بچه هاست .

مفاهیمی برای تأمل در موضوع رسانه های تصویری :

۱. هنر عامه پسند :

۲. فرهنگ انبوه سازی :

۳. صنعت فرهنگ :
۴. دانش رسانه های جمعی :
۵. واقع گرایی کاذب :
۶. رابطه ی هنر خود محور و رسانه های جمعی :
۷. تمرکز گرایی :
۸. شکاف میان پیام علنی و مکتوم :
۹. پیامهای مکرر : جز این چاره ای نیست !
۱۰. ساختار های چند لایه ای !
 - لایه های گوناگون، هم پوشانی با درجات گوناگون ظهور و کتمان، برای مهار و اداره ی تماشاگر
۱۱. روانکاوی وارونه :
 - اصطلاحی وضع شده توسط وئولانتال
 - مفهوم روانکاوی یک شخصیت چند لایه به نحوی توسط صنعت فرهنگ مورد استفاده قرار گیرد که مصرف کننده کاملا به دام افتد و از نظر نیروی روانی درگیر و اسیر آثار از پیش طراحی شده ی آن گردد .
۱۲. کلیشه سازی :
 - تکنولوژی تولیدات تلویزیونی کلیشه سازی را تقریبا اجتناب ناپذیر می کند . کلیشه عذ صری اجتناب ناپذیر در سازمان دهی ها و پیش بینی تجارب و البته عاملی برای ایجاد فاصله از واقعیات است .
 - کلیشه ی دختر زیبا ، مرد هنر مند
۱۳. همسان سازی :
 - آنچه در رسانه های دیداری اهمیت دارد رویدادهای واقعی زندگی نیست ، بلکه پیامهای مثبت و منفی، دستور العملها و باید و نبایدهائی است که تماشاگر در خلال همسان سازی با موضوع نمایش جذب می کند .
۱۴. قربانیان کور و منفعل :

روانشناسی می گوید: گاهی انسانها با این استدلال که: "خوب! ما همه ی اینها را می دانیم" متوسل به نوعی دفاع روانی می شود تا بینش ها را به عنوان چیزهائی نامربوط مردود سازد؛ این بینش ها در واقع ناراحت کننده هستند چرا که با بیدار کردن وجدان ما، زندگی را سخت تر از آنچه هست می کنند و نمی گذارند ما از لذات ساده ی زندگی بهره مند شویم!